

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ethicæ Doctrinæ Elementa, Et Enarratio Libri quinti
Ethicorum**

Melanchthon, Philipp

Witebergæ, 1583

VD16 ZV 20638

Vtrvm Probanda Sit

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56560](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56560)

frenandos affectus. Ita certaminis magnitudo significata est verbo dominandi.

Sed hic meminerimus, in Ecclesia propter Filium Dei promitti etiam auxilium in hac lucta petentibus, iuxta illud: Quanto magis Pater vester celestis dabit Spiritum sanctum petentibus? Non ignavis, non laxantibus frenos cupiditati, sed repugnantibus & confugientibus ad auxilium Dei, iuxta illud: Trahit Deus, sed volentes trahit. Item, μόνου θέλησον, καὶ θεός, προύπαντα τᾶ. Item, Præeunte gratia, comitante voluntate. Ex his fontibus sumuntur discrimina de dolo, & culpa leui & lata. 22. capitulo. 1300.

Capitulum
de manu
antiqua
1300.
trahit ut
ipsa magna
ut capto
moye ut
mrs.
de h' h' a
membra
responsio ad
hanc questionem.
Tradit hominibus sacrum
instituta, approbatio et confirmatio.
Complura differ
legi positas,
inter traditio
ecclia sen adia
pa catholica.

VTRUM PROBANDA SIT

constitutio Bonifacii VIII. quæ præcipit credendum esse, ius diuinum tribuere Romano Episcopo vtruncq; gladium, id est, esse eum summum Episcopum, & habere auctoritatem supra Reges talem, ut, cum vacant regna, ad ipsum pertineat præficere Reges.

Item, ut obedientiam ei Reges debeant,

in causis politicis?

Hanc questionem ideo propono, ut in omnibus in conspectu sint discrimina vtriusq; potestatis, Politicæ & Ecclesiasticæ, quarum confusio non solum errores, sed etiam sæpe ingentia bella peperit. Plurimum autem ad veram reuerentiam

verent.
conduc.
pacta
Pri.
strina
tione.
nata,
X pur
Aristo
sios leg
senten
non mi
discrim
et paci
bus con
tunc pr
num a
et tra
esse leg
na ma
Præ
respic
logi pr
express
autate
paliter
quam
non h
tia &

verentiam, & ad flectendos animos ad pacem,
conducit. fontes huius doctrinae nosse de utriusque
potestatis dignitate & officijs in genere.

Primum autem de politica dicam, de qua do-
ctrina minus obscura est. Ordinar autem à defini-
tione. Potestas politica, est potestas à Deo ordi-
nata, ut sit custos disciplinae & pacis, coercens
& puniens poenis corporalibus contumaces.

Aristoteles brevissimè dixit: Magistratus est cus-
tos legis. Hæc verba dextrè intellecta, eandem
sententiam continent, quæ in nostra definitione,
non multo pluribus verbis recitatur. Nam cum
dicimus, Magistratum custodem esse disciplinae
& pacis, & coercere & punire poenis corporali-
bus contumaces, significatur hoc ipsum, magistra-
tum proponere legem, id est, normam certam om-
nium actionum, quæ primum sit honesta, deinde
et tranquillitati utilis. Et deinde executorem
esse legis. Sunt enim hæc quatuor præcipua offi-
cia magistratus politici.

Primum, ut sit velut vox Decalogi. Sic enim
perspicuitatis causa loquimur, & nomine Deca-
logi pro lege naturæ utimur, quia in Decalogo
expressa voce Dei, leges naturæ maxima perspi-
cuitate repetitæ sunt. Ideoq; magistratus princi-
paliter est minister Dei, quia legem Dei sonat,
quam vult Deus immotam normam esse actio-
num humanarum, quia hæc lex est vox sapien-
tiæ & iusticiæ Dei.

Secundum officium est, attribuit Deus politico magistratum deinde & hoc munus, ut suas quasdam leges ferat, sed non pugnantibus cum naturalibus. Verum est enim, politicos Magistratus habere potestatem condendi suas quasdam leges, sed quæ non pugnent cum naturalibus, verum sint determinationes circumstantiarum, addende generi, ut sint quasi adminicula iuris naturalis, ut lex naturæ dicit: Filij & filie sint hæredes parentum. Sed lex magistratum discernit, quæ res tantum ad mares transmittantur, quæ ad puellas, & habet probabilem rationem.

Tertium officium est, ut magistratus sit executor diuinarum & suarum legum, id est, puniat contumaces. Lex enim inutilis est sine executione.

Quartum officium, ut sit custos obedientium, id est, defendat eos contra iniustam violentiam. Nec satis dictum est, cum aliqui sic loquuntur: Magistratus est custos corporum, Ingens enim discrimen est inter magistratum & armentarium. Custos bouum tantum defendit corpora, sed magistratus prius sit disciplinæ, id est, totius legis custos, quod ad externas actiones attinet prohibeat & puniat blasphemias, periuria, vagas libellines, &c.

Sed minister Euangelij, est persona, à Deo ordinata, ut iuxta vocationem sonet vocem
Euang

Euangelij, ac Sacramenta administret, in qua
 functione Deus verè est efficax in credenti-
 bus, commendat etiam vocatis ministeri-
 um Euangelij, & sit iudex doctrinæ, annun-
 tiet remissionem peccatorum petentibus.
 Contumaces verò puniat non vi corporali,
 sed verbo, videlicet legitima excommunica-
 tione. *Discrimen autem Politicæ potestatis
 et ministerij Euangelici ostendunt ipsæ defini-
 tiones, ac præcipua discrimina sunt hæc quatuor.
 Differunt obiectis, potestate ferendarum
 legum, beneficijs, & modo executionis in pœ-
 nis.*

*Potestas politica versatur circa externam
 disciplinam, quam tueri debet. Sed Ecclesiasti-
 ca debet sonare vocem Euangelij, quæ non tan-
 tum regit externos mores, sed arguit & sanat
 corda.*

*Secundo, potestas politica habet autorita-
 tem suas quasdam leges condendi, vt dictum est.
 Minister Ecclesiæ non habet similem potestatem
 leges condendi, vt postea copiosius dicitur.*

*Tertio, per vocem Euangelij Deus dat æter-
 na bona: remissionem peccatorum, & Spiritum
 sanctum, & vitam æternam. Etsi autem sapien-
 tia humana valde miratur restant as hoc modo
 tribuere, tamen certissimè statuamus, Deum tan-*

tum hoc modo colligere aeternam Ecclesiam, & hoc modo verè efficacem esse, iuxta illud: Euangelium est potentia Dei ad salutem omni credenti. Item, Euangelium est ministerium Spiritus. Hac prorsus aliena sunt à potestate.

Quarto, differunt modo executionis in pœnis. Etsi autem oportet utramq; potestatem habere ius coercendi: tamen hoc discrimen est, magistratus politicus coercet vi corporali, Sed Ecclesiastica potestas tantum punit verbo, scilicet legitima excommunicatione. Hac discrimina semper in conspectu sint, & norit utraq; potestas sui muneris metas.

II. Membrum. Responsio ad *III. Membrum.* *probo hanc.* *missit. Si ad 20. Luc. 22.* *antiquum.* *Luc. 22.* *Reges gentium dominantur eorum, vos autem non sic, id est, non volo constituere imperia per ministerium Euangelij. Quod autem multi Episcopi vel Pastores habent iurisdictionem politicam in aliquibus locis, habent eam donatam auctoritate humana, ut multi alij patres familias habent talem iurisdictionem in suis prædijs, quæ habet suas metas, ut notum est.*

II. Membrum. DE INSTITVTIONE ET APPROBATIONE. *Post*